

Коммунисттик чочкарай келир үезинче!

Мурнакчыларның деңгелинче

Чеди чылдын ийги чылында районун мурнуга салдыган ажил-агыллы сорулгалары хууса бетинде чедишкенин күөседир дээр Чээ-Хөлдүн малчы хөрөжөннөрү боттарын аразында социалисттик чарыкын улам калыбын турар.

Районда сурагалы хөрөжөн хойжуларын болгаш мурнакчы саанчыларын хөрөжөндүк калбарган. Чээжээ, «Найрал» колхозта Дөл Төлүш сес чылда хой кадарып келген. Эрткен чылдын 100 койга онаштыр 150 хураганын өстүргөн болгаш хой бүрүздөн 2,5 кг дүктү, ол-ла колхозта Саг Үпүлдөй 207 койдан 263 хураганын өстүргөн болгаш хой бүрүздөн 2,3 кг дүктү кыргып алган.

Бо чылын ийи хойжу аразында чарышты. Дөл Төлүш 100 койга онаштыр 160 хураганын, хой бүрүздөн 2,8 кг дүктү, а Саг Үпүлдөй 100 койдан 150 хураганын, хой бүрүздөн 2,5 кг дүктү аларын хулаангенир. Бо колхозта өшкү кадарчымы Ховалы Айыра 214 өшкүдөн 232 алайын өстүргөн. Өшкүнүн чөөгү болгаш дүгүн чып алар талазы-биле ол эки көргүзүлгү болган.

Ленин аттыг колхозта Татьяна Ковалыг дуржулгалыг хойжу. Эрткен чылын ол 251 койдан 259 хураганын өстүргөн болгаш хой бүрүздөн 2,2 кг дүктү кыргып алган. Хойжу ам 100 койга онаштыр 150 хураганын өстүргөн, хой бүрүздөн 2,5 кг дүктү кыргып аларын хулаангенир турар.

Т. ОПУШТАЙ,

СЭКП Чээ-Хөл райкомунун хөрөжөннөрү ортузунга ажил чорудар кылдынын эргелекчиси.

Мурнакчылар мактадыр

Бистин колхозта көдөе магазин эргелекчиси коммунист Е. Р. Прохова улетүр бараннарынга чонун херегелдерин эки хандыры дээр кызымак аждап турар. Бараан саарылгазын планарын ол үш чыл дүргүзүндө үргүлчү амыр күөседип келген.

— Елена Родионова садын амыкчыларга эптг элдек, көчүрүлгү эки кижидир—дөөн макталга Улуг-Хем районун Ленин аттыг колхозунун ажил-ишчилеринин аразында бо-ла динналгылар.

М. ОРУНАЙ.

Хей-инитини чөмөнчилге черинге 1951 чылдан боор эки аждап келген Ш. С. Молодой Кызыл горлозунун №1 столданышы повары. Оң аждап турары столданыш педучилищенин, көдөе ажил-агыл техникумунун, металлалык база медицина училищелеринин, садыг-кооператив школанын мүөстүлдөрү чөмөнчил турар.

Москваның Ленин аттыг педучилищенин 1947 чылда дооскаш, Тывага аждап келген чоруттурган, ам 13 чыл башкалар турар дуржулгалыг башкы эл Марееваның директор-лап турары Шагаан-Арыгыны №1 ортумак школанын 1958—1959 өөредилге чылында инити өөредилге шылары 92 хуу болган.

Фотоз А. Зайцевтин.

ТӨЛЕПТИГ СОВЕТ ИЕ

Өвүр районда Торгалыг суурунун бажыч-балгалды, турут-сууру сөөлүгү чылдарда онза көкүзү-биле сайзырап өскөн. Чаагайжымы туттунган чуртталга бажындарынын бирөөсинде Сержинмаа биле Донгак Маадырбай оларнын өг-бүлөсүн чуртталга ордан. Оларны колхозчулар хүндөш ажап турарлар.

Ам чөөрби харыг Март-оол кавайлыг турда, чангыс төзүн безин канчап кижидир азырап аларын сүмөлөжип, төд өстүрөп деп айттыгы берге херек деп чүвени мыч-на биле бергенер. Ынчан амыдырал-чуртталга-даа берге турган. Чүге дээрге көшкүн амыдырал эки чуртталгалы-даа, ажил-ишти-даа бербей чораан. Өдөөнчү өзө, колданыштын көмүдү ийи-чангыс инөөнө, каш борбак хой-өшкүзүңгө олар диле, ыштыг самдар сарыг кирди, илбер-самдар борбак-сарбаан ачылаан шары-ыназынга чүдүргөш, сонгаар-бурунгаар көжүп чорааннар.

Ада-нези ажилга кызымак болганда, уруглары база-ла илчиг боуар болгай. Чедики класс дооскан Денемазы бөдүнү күзөл-биле төрөн колхозурун фермазында саанчылап аждап берген. Ол база эки саанчыларын өдүруунде. Сески классчы Мартый-оол биле чедики классчы Кирову школанында эки өөрөнмишаан, чайгы дыштанылгазында колхоз бүүдүргөсигне илчегейлг кирип турарлар. Эң улуг огул Март-оол ам Новосибирскиниң сактыг школанында өөренип турар, ол школыны бо чылын доозар. Ишчангыш төрөн колхозуруга көз аждаптар. Чапчангыш чараш ийи уруглары — Наташа биле Шуразы бо чылын чаа бирги классчылар болуп, школынын өргини арттап киргенер. Галиназы — үшкү, Раизы — бешки, Зоказы — алдыгы классларда өөренип турарлар.

Колхозтарның кыштагларында

Тес-Хем районун колхозчу хөрөжөннөрү артеаль бүүдүргөсигне боттарын кыргылаан дика калбарткан. Эрткен чылын күш ажилы кылган шыдаар 740 амыр хөрөжөннөрүн барык хей нуруузу күш-хүнүнүн минимумун күөсеткен.

АЖЫЛЫМГА ЫНАК МЕН

Хөрөжөннөрин илчегейлг кирипейн турары илчиг амыр бисте чок. Чөөн-Хемчиң районда «Кызыл тараачын» колхозтун хөрөжөннөрү эрткен чылын инитини-биле 470 амыр бажындарын чугайлаан. Олар артеаль бүүдүргөсигне болгаш школага оттулар 740 кубометр мөштүк бөдөңкөш, ташыктып турар.

Д. ДАМДЫШ.

Областын туберкулёз диспансеринин эмчиси И. В. Каракай Тывага он чыл амыр аждап келген. Чонун хүндөткенин бүрөгөш, хей-инитини Ирина Владимированың улам эки амырларын күөзүлгөнөр. Чүрүктө: И. В. Каракай, чаа операция кылдырган кижини ишчип олурагы.

УГБАШКЫЛАР

ВЛКСМ кижигүнүгө хүлөп алган Баштай анаа эвөөс дээр бергелер тазарып турар-да, дуржулгалы саанчыларын өөренип ап, бөдүнуң анык ажилыга олардын тулд чөдүтүвөди ол ийги чылда-ла чөдип алкан. Оң эки ажилыкын дугайын солунгарга хей улза бажың, фоточурдуктары-даа үндүрүп келген.

Сүт саалдазын көвүдөдөргөсигне чөдип алган эки көргүзүлгө дээр чээжээкчи шанын — «Күш-ажымын Кызыл туту» өрден-биле Оюн Дадар шандаткан. ВЛКСМ ТК-нын СЭКП обкомунун болгаш облускомунун хүндөүл бажыктерин база Буту, өөредилге көдөе ажил-агыл делегациянын киржигичинин медалы ажап тывыскаң.

Угбашкыларның бичеси — Фая Бай-Хаакча чеди чыл школаның дооскан соңда болуң эки туралык саанчылап кирген. Ол чүгүлүш чыл иштинде аждап турар. Ол угбашкылар билик көргүзүлгөсигне ийи чылда улаштыр чөдип ал келген. Дадар бөдүңгө бажында инектериниң бирөөсиден-не ортумак саалдын 1958 чылда 2172 кг, а 1959 чылда — 2429 кг чөдирген. Ол чылдарда Фаяның көргүзүү — инек бүүдүрүздөн ортумак-биле 2515 — 2550 кг сүт болган.

Фая Комсомолдун Топ Комитетинин

Пленумунда чалгынганга, өөрүштүгү чангыс орган. Москвадан делег кудумчулар, чараш бажындары, чурттуң улус ажил-агыллыгы делегация, комсомолдун Топ Комитетинин Пленумунун хөтүгү анык кирижикчирин... Ол бүгү өң сагыжында ол-ла олар. Мыда ам-даа чөрүп турганмы. Шахта 700 километр чангыс дүргөн чөрүтү хей олуттуг агаар корабин — «ИЛ-18»-тин күчүлүгү моторларын деджар. Чурттуң делегацияны хөтүгү, суурлар, эким-аргалар, илангы караң четпес Сибириниң хоулары чыдип каап чорупан.

Фая биле Дадар угбашкылар.

1957 чылда чангыс инекке ийи бызааны чагыштырып дооруктары сүмөлөөрге доораң-на хүлөп албаан мен. Ол дээрге мурнузда калган-даа кылдып чорбаан ажилым болган. Инчалзажок 30 инектерге 64 бызааларын чагыштырып дооруктарынын кирипкени мен. Баштай иштинде дика берге турган. Эске бызааны инек хүлөп алба. Бир угда келген 4—5 бызааларын инекке алып аарыпта каш-даа хонук эрттер. Олар чангыга бөөрге-ле чаа-чаа бызааларын улаштыр экеп-ле турар. Элең болгонда инектер-да чагышканыр, бөдү-даа аждап бүүдүрүп бүүдүрүп бүүдүрүп, ону бажымы-биле холга алкан мен.

Д. БЕГИН, «Элегес» совхоз.

И. КУЗНЕЦОВА, Каа-Хем районда «Тиледге» колхозтун колхозчуу.

Далайда чаа көвүрүг-орук

Азербайжан ССР. Песчаный ортулуктун девискээринде дөрт километр ажык дурттук чаа көвүрүг-орук чокта чаа ажылгалга дужааттырган. Совет көвүрүг-орук тудуунун дерижесинин төөгүзүндө бир-ле дугаар ажык далайда ийи талаала-кургаг черден болгаш далайдан оруктук каа дерижеси херек кырында чоруттуган. Ол арга ажылды эч кыска хуусада чорудар арганы берген.

Ол аян-чорук совет болгаш француз улустарнын аразында найыралын быжыдар

ПАРИЖ. (СЭТА). Ол аян-чорук совет болгаш француз улустарнын аразында найыралын быжыдар. Н. С. Хрущевтун Францияга келиринин бүүдүзүндө яныз-бүрү политиктиг үзөл-болгалдарыг болгаш социал байдалдыг кижилерини чугаалап турар болгалдары индиг. Франциань соңгу улуттук районнарынга чораш болгаш дыка хей французтар-биле чугаалашкан бодунуң корреспонденти А. Геренниц репортажына «Юманте» солун бижип турар.

«Серенгилег чораш караңгыдан аспас, серемчилел быжык турда дайынга адыспас» деп улустуң үзөл чугаазы бар болгаш. Шынап-ла политиктиг серемчилел совет кижилерини бүүдүзүндө тынар агаары ышкыш чугула херек. Бистин бурчулар хөгжүп олурган аяс-кежиктиг журтталгавыска шытык кадарин оралдаштып турар дайыннар бистин аравыска тыттып келбес деп чугаалап болбас. Олар кандыг-бир үзүлдени кылдыра серемчилел кошкак кижилерин ажыглаар, серемчилел чок черден херекти домолдуруп эгелерин оралдажыр. Хей-хэй совет кижилер боттарыны серемчилелин быжыдып, кандыг-бир хоралакчы, эскердикчилерин илередип тынар талазы-биле чогутур органнынын бирги дузалакчылары болуп турарлар.

«Аас-кежиинче алдын көвүрүг»

Хасаның чурттакчылары беш чык бургунара баштайгы автоколдонаны байырлыг өсү-биле, угкалар. Ол автоколдона Цинхай-Тибетт Кыдаттын эске районнары-биле катнаштырган, Тибеттин чап чаа ажыттыган чаагадыг оруу-биле анаа чедиң келген турган.

Ньясаленданың улзузумаарышпас чоруун чедип ап турар

АДДИС-АБЕБА. (СЭТА). Ньясаленданың африкак национал конгрессини секретары Калеме Чичуме болза Англияны колониалар министри Маклеода ажык чагаа чоруткан. Ужур-дуром чокка тудуу хоругдатырган политиктиг ажыкдакчыларын, оларын-биле кады Ньясаленданың национал-хосталгалыг шимчөөшкенинин баштыкы Банданы хостарын Чичуме бодунуң чагаазында негезең.

ДӨПЧУ МЕДЭЭЛЕР

★ КВДР биле КВР-нуң аразында 1960 чылда баран саарылажынын дугайында протоколга Пхеньянг ат салган. Ол протоколду Ёзугаар КВДР болза Кыдатка демдор дашты, чести, цинкти, коргучуну, углеорду туура кааны, антрацитин, химиктиг уаабренелерин, карбидин, машиналарын, кат-химистерин болгаш өске-даа чүүдлерин бээр. Кыдат болза КВДР-ге хөмүр дашты, коксту, соя бобыларын, хөвөнни, автомобиль дуубуларын, күтүрнү, алабастарын, машиналарын садар дээр.

Барын Германияда өжөөзиректерини чепсеглээрине чаа базым

ЛОНДОН. (СЭТА). НАТО-нуң дээди командьадынын атом-биле чепсеглелген мөөнөттинген чепсегит куштерин НАТО-га тургузгар деп турары «Штаадыгы гитлержи генералдары атомнуң чепсег-биле чепсеглээрине чаа базым» деп «Дейли уоркер» бижезең.

Польша биле Афганистанни аразында күштүг болуп турар

★ Польша биле Афганистанни аразында күштүг болуп турар үш чыл дугуржугаанын Ёзугаар ол ийи чурттарын аразында баран сол-чуушкуннарынын база төлевирлерин дугайында мемеле-протоколга Варшавага ат салган. Хөвөнни, адуку, кургаткан химистерин болгаш өске-даа бараннарынын Польша Афганистандан алыр. Афганистан Польшадан болук улутуру тудушкуннарынын, машиналарын болгаш дериг-херекселдерин, автомобилдерин, тракторларын, мотоциклдерин, пос-таваның улуду оротур. Бот-боттарынга сачкыр бараннарынын өртөөн ийи талааларнын кайызынга-даа 2 миллиард злотых акша кылдыр протоколда доктааткан.

Таиландыда шериг аэродромнары калбарып турар

ТАИЛАНДЫ. Мурнуу-Чөөн Азия чурттарында удуз агрессия чорудуруга бодунун шериг баазазы кылдыр ажыклар сорулга-биле таиланд эрге-чагыргаларнын шериг аэродромнарын тургузуу болгаш калбар-тып турарын АКШ деткип турар деп чүвени ол барымдалар бадыттал турар дээрин Сяньхуа агенттелинин дымнадында демдегеп турар.

Азияны болгаш Африканың чурттарының кинофестивалы Делиде эгелеэң.

★ Азияны болгаш Африканың чурттарының кинофестивалы Делиде эгелеэң. Азия болгаш Африка чурттарының эп-сетки каттыжымшыкын онының бүтүндөй интигилерин онынгизастанда ө фестивалыда Индия, Совет Эвилели, Кыдат Улус Республикасы, Индонезия, КАР, Гана, Япония, Судан, Вьетнамын Демократтыг Республикасы киржиң турар.

Лаосту АКШ чепсеглеп турар

ХАНОЙ. (СЭТА). Вьетнамын информация агенттелинин дымнады чыгарып турары Ёзугаар алырга, «Лао Нам Сат» солун Америкааны Каттышкан Штаттарынын Лаосту чепсеглеп турарына шыгыны удула-нып турар чүгүдү парлаан. Чүгүлө 1959 чылда Лаостун хаан чааза АКШ-тан 43 млн. доллар ажыг шериг дузаламчызын алган деп солун айтыгкан. АКШ-тын дузазы-биле Лаоска хей кезин зар самолёттарын хүлөп ап болур 30 аэродромнары тудал болгаш калбарып талазы-биле уулу ажылдар чорутууну турар. АКШ-ка шериг өөредилгези эртери-биле лас офицерлерин улук болуун чоруткан.

Вьетнамын Демократтыг Республикасында чурттагы чоңуну эгелеп портка ажыл эгелеэң.

★ Вьетнамын Демократтыг Республикасында чурттагы чоңуну эгелеп портка ажыл эгелеэң. Журналистерин, парламентчилерин болгаш ажаа соодамчыкынын түнелелинде Мондевидеода солуннар үймөстөз.

Англияның Гуалль дээр портунуң 5000 ажыкчынын ийи чеди хо-нуктарда ажыл сокардышкынын кылгаш, тилелегени чеди алганнар.

★ Англияның Гуалль дээр портунуң 5000 ажыкчынын ийи чеди хонуктарда ажыл сокардышкынын кылгаш, тилелегени чеди алганнар. Портун баштаар чери куш-ажылды байдалын экиндер дугайында ажыкчыларынын негелезин хандыраарында чепсөөрөшкөн Март 1-ден эгелеп портка ажыл эгелеэң.

Социалисттик чурттарда

Тус черин чурттакчылары ол орукту «Аас-кежинче алдын көвүрүг» деп азыанар.

Хирлиг хептиг каяа шыгжаарыг?

Хирлиг хептерин хей-биле чыгырын манавай, кезек-кезектеп чүп ап турар херек. Хирлиг хептер бажын иштинде агаарын баксырадыр. Оларын үр үдө шыгжап чыггырага хээрел калыр. Ур үдө хирлиг чыгжап чыггырага хирлиг белең арылбас.

Жирлиг хептиг каяа шыгжаарыг?

Хирлиг хептерин хей-биле чыгырын манавай, кезек-кезектеп чүп ап турар херек. Жирлиг хептер бажын иштинде агаарын баксырадыр. Оларын үр үдө шыгжап чыггырага хээрел калыр. Ур үдө хирлиг чыгжап чыггырага хирлиг белең арылбас.

Миньшиянең хун бурдуде чус-чус автомашиналар чоруп турар.

Голмода улуг эвес хей бүдүрүгелер бар, олардын хей кезин «Аас-кежинче оруу» хандырып турар. Ук хоорайдын муруну кыдында хоорайда ийги автокөчүрүм заводунун тудушкунн чорудуп турар. Ийди алазон хей магазинер ажыттыган, бодунуң театры, амыдырап хандырылажынын бүдүрүгелери, эки дериттиген үш эмелге бар.

А. ПЕЛЕВИН, СЭТА-нын корреспонденти.

«Өңнүктер—эштер» кино

«Сереңгилег чораш караңгыдан аспас, серемчилел быжык турда дайынга адыспас» деп улустуң үзөл чугаазы бар болгаш. Шынап-ла политиктиг серемчилел совет кижилерини бүүдүзүндө тынар агаары ышкыш чугула херек. Бистин бурчулар хөгжүп олурган аяс-кежиктиг журтталгавыска шытык кадарин оралдаштып турар дайыннар бистин аравыска тыттып келбес деп чугаалап болбас.

«Өңнүктер—эштер» деп ботур-чечен кино совет кижилерини серемчиледип чоруну көргүзүп турар. Кинода болушкун Крымдын бир көдө сууртунга болган.

Сууртун пионерлери хоорайдан азылап келир амык туристич пионер эштерин уткуп алыр дөөш белекенип турар.

Өөлгү белекеништин чоруттуган: шолоа чанынын үчөгүзүндө азычылгаш майгынын хап тургузган, хөгжүмчүлөр «ужуражылгаш маржжан» өөренип алмырлар. Орук-ка чораш азычылгаш чунар суун колхозтун чолаачыны амык оол Юрко машинасы-биле хунуң бадыр дажып кээр.

Юрко суурдан ырак эвосте дамырактан суг ууап турда ташымак кижилер келген, колхозтун бухгалтери Разановту айтырар. Бухгалтериниң кайда турарын айтырып алгаш, чадаг бажыттар. Немец офицерлериниң хевик кеткен үш кижиниң фото-туру ухөөртек суг-биле кады үстүндү кээр. Демги кижилер шак ол дамырап сугунуң унунга туристич пионерлери биле кады чоруп турда чөмөлүмүн аскы ажыттыган, ол чорук анаа уштунуң чыдын каар. Чурукта кижилериниң бирөөни демги бухгалтериниң бирөөн чаа чораш кижиниң дээрин танып каар. Оол мурунда Юрко бухгалтериниң айбымын Ёзугаар Киевте чоруткан телеграмманында «сапфир», «кремень» теп унелиг даштар азын бижип кызып сакты хонуп кээр. Суурдан ырак эвосте, машина өртүгүнүң беденде дада дайын үзүндө партизаннарын чаштынып турган күндүн Разановтун үнүң кырын турганын эвир чаа ол көргөн. Бухгалтер «үреглекчи» чорук кылып турар кижи деп деп Юрко каарымар.

Ыччангаш Юрко аажок караңгы, дүвүрөп чоруп турар. Бот дугайың укастак шагдаанында медегелээр дөөш челе берге, ол бажынында чок болуур. «Үрегдекчилери» бүдүү хандыраарын Юрко шиттирээр. Кезже дүне Юрко бухгалтериниң соңгозынын дужунга бүүдү келеп челе бергеш, оларын хайгаарап, оларынч

Т. САЯН-ООЛ.

Суд залындан

Бөлүк оорлар шиттирген

Мурунда оор херек үзүлдөп турган шиттирип чораш Иргит Очуру-оол, Хомишкы Козай, Дажый-оол Мехитчал олар 1959 чылдын декабрь айда Мянгу-Тайгада 7 баш чылгы малдарын оорлап алгаш, Барын-Хемчик районуң девискээринде садгылал чоруп турганы илерөөн.

С. ДОРЖУ.

Областа АГААР БОЙДУСТУН Байдалы

Бөгүн областа булуттагылап каап турар, хар чаар хун болуур. Хат кошкак болгаш чоруту өй-тал алаар, сонгу-бажыны угланымшыкынын. Агаарын температурасы: дагыл

Редатор К. С. ШОЙГУ.

КИНОТЕАТРЛАРГА

«ВЛКСМ-нин 30 чылы» (улук залга): «Солдат херезең» («Солдатка») — 10, 12, 2.15, 4.15, 6.15, 8.15, 10.15 шактарда.

«ВЛКСМ-нин 30 чылы» (биче залга): «Ховуну ырымчында» («В стеновой тиши») — 3, 5, 7, 9 шактарда.

«Кан-Хем»: «Сампо» — 11.15, 1.15, 9.15 шактарда; «Циклден Майя» («Майя из Цикл») — 3.15, 5.15, 7.15 шактарда.

«Восток»: «Майгак онук» (Косовалый дуга) — 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15 шактарда.

«ШЫН» СОЛУНУҢ 1960 ЧЫЛДА ЧАГЫЛДАЗЫ УРГУЛУЧЛЕП ТУРАТ

Солун январь 1-ден эгелепш неделяда 6 үнүп турар. «ШЫН» СОЛУНУ ЧАГЫДЫП АЛЫРЫНЫ ӨРТӨЗ:

Чылда 60 руб.
6 айда 30 руб.
3 айда 15 руб.

Чагылганы харылажынын бүтү контроллары, салбырлары, бүдүрүгелери, организациаларда, колхозтарда, совхозтарда хей-ниити төлөөдери хүлөп алыр. НОМЧУКУЛАР! БИСТИ СОЛУНУВУСТУ ЧАГЫДЫП АЛЫН! СОЮЗ ПЕЧАТЬ.